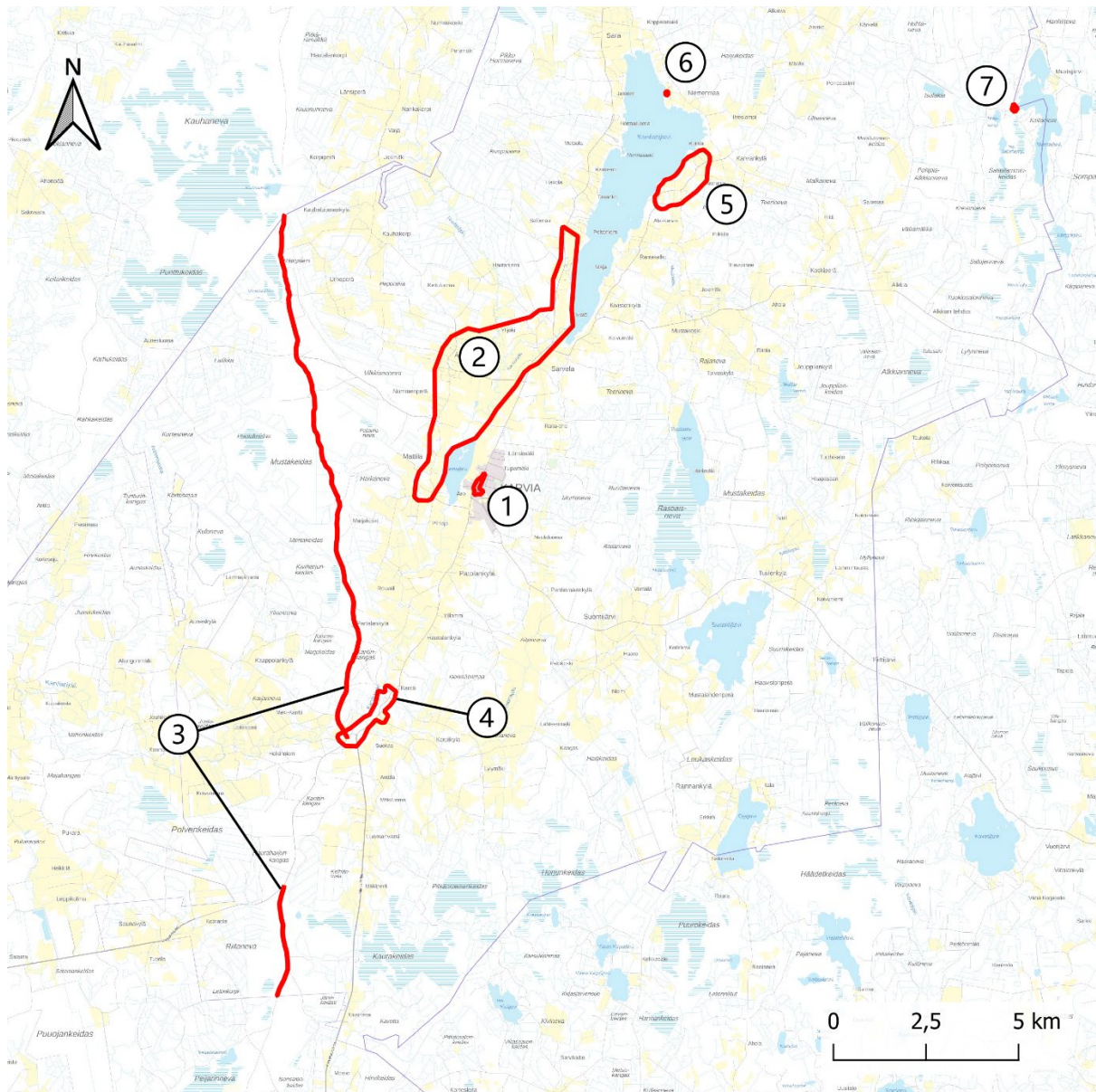

Satakunnan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023

KARVIA

Karvia arvoalueet

1. Karvia kirkonkylä
2. Kirkkojärvi-Karviajärvi kulttuurimaisema
3. Pohjankankaantie
4. Kanti kylä
5. Karvia kylä
6. Niemensuo harakkamylly
7. Korpiniemi metsäkämpä

MUUTOKSET

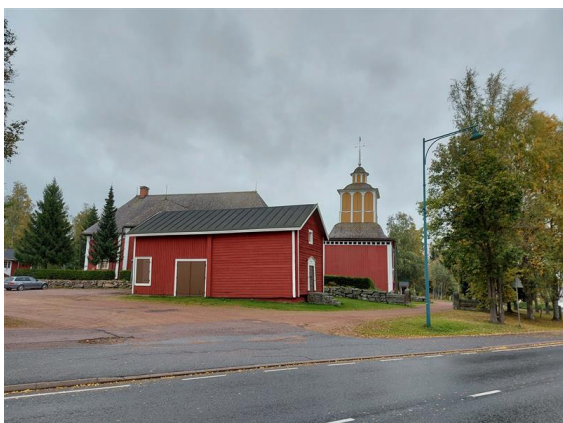
ALUE	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	UUSI NIMI
Kirkkojärven pohjoispään kulttuurimaisema			Kirkkojärvi-Karvianjärvi kulttuurimaisema
Karviankylän kulttuurimaisema			Karviankylä
Kantin kylä			UUSI ALUE
Karvian kirkonkylä			
Niemenmaan harakkamylly			UUSI ALUE
Korpien metsäkämpä			UUSI ALUE
Pohjankaankaantie osat A ja B			
Satakunnan rakennusperintö 2005 kohteet	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	
Karvian kirkkoympäristö		Karvian kirkonkylä	
Karvian entinen kunnantalo		Karvian kirkonkylä	
Nuorisoseuratalo Sampola		Karvian kirkonkylä	
Kantin saha- ja myllyalue		Kantin kylä	
Kyrön skanssi, Kantti		Kantin kylä	
Otavan silta, Sarvela		Kirkkojärvi-Karvianjärvi kulttuurimaisema	
Niskaniemi, Sarvela		Kirkkojärvi-Karvianjärvi kulttuurimaisema	
Mäki-Niskala, Sarvela		Kirkkojärvi-Karvianjärvi kulttuurimaisema	
Hormaluoman puomylly, Sara	paikallisesti merkittävä		
Niemenmaan tuulimylly, Sara		Niemenmaan tuulimylly	
Korpien metsäkämpä		Korpien metsäkämpä	
Vartijoiden asuintalot, Alkkia	paikallisesti merkittävä		
Suomijärven kansakoulu	paikallisesti merkittävä		
Tuulenkyän silta	paikallisesti merkittävä		

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Karvian kirkonkylä

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 29.9.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 29.9.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 29.9.2022

Kuvalaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

yleiskuva
Liina Luoma
29.9.2022

Kuvalaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

yleiskuva
Liina Luoma
29.9.2022

Kuvateksti:
Kuvalaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

Sampola
yleiskuva
Pentti Pere
2012

Kunta: Karvia
 Kylä/kosa: Karvia
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kirkkorakennukset · kirkkotallit · kirkolliset
 rakennukset · koulurakennukset · kunnantalo · kyläkeskukset · makasiinit
 (varastorakennukset) · museorakennukset · seurakuntatalot · seurantalot ·

Kuvaus

Karvian kirkonkylän maisemaa hallitsee Salomon Köyän (Köhlström) vuosina 1789-1798 rakentama puinen pitkäkirkko. Kirkon pitkille sivuille oli alkuaan liitetty runkokuonetta kapeammat ja matalammat kylkirakennukset, eteinen ja sakaristo. Vuonna 1837 ristivarret sisustettiin kirkon laajennukseksi ja 1843 niihin laitettiin lehterit ja kirkko maalattiin sisältä. Tämä C.G. Diederichsin suorittama illusorinen maalauskoristelu on säilynyt; alttariseinälle ja ikkunoiden ympärille on maalattu värikkäät verhojäljitelmät. Eteinen rakennettiin 1870. Vuonna 1952 kirkkoa laajennettiin eteisen päältä lisätilan saamiseksi urkuperä varten. Tämä muutos vaikutti melkoisesti aiemmin tasapainoisen kirkon mittasuhteisiin. Pohjalaistyylinen tapuli vuodelta 1806 on Köyän vävyn, Siimoni Juvellin rakentama. Kirkko ja tapuli sijaitsevat kivimuurin ympäröimällä vanhalla hautausmaalla. Tapulin vieressä seisova hirsinen lainamakasiini vuodelta 1855 on toiminut kotiseutumuseona vuodesta 1957.

Kylä-Karviantien länsipuolella alunperin sijainnut pappilan kirkkotalli on siirretty kirkon takana olevalle vanhalle "toriplassille". Ulkomuseoalueella on myös savupirtti, puorirati, paja ja riihi sekä Lehtisen asuinrakennus.

Kirkon vieressä Kylä-Karvian tien länsipuolella sijaitsee arkkitehtitoimisto Saara Juolan vuonna 1979 suunnittelema seurakuntakeskus. Rakennusta on laajennettu vuonna 2003. Karvian kunnanviraston puurunkoinen vanha osa valmistui vuonna 1974. Laajennusosa saatiin valmiiksi vuonna 1988. Arkkitehtuuriltaan rakennus edustaa 'Oulun kouluna' tunnettua suunnittelua. Rakennusta leimaa korkea sisäntuloaula. Karvian kunnantalon on suunnitellut arkkitehtitoimisto O.Ylipahkala Oy Oulusta. Arkkitehtina toimi Kristiina

Strömmer.

Modernin kunnantalon vieressä on alkuaan kauppahuoneeksi rakennettu entinen kunnantalo (1942-73), jossa Karvian ensimmäinen kansakoulu aloitti toimintansa 1887. Rakennus on kokenut melko paljon muutoksia.

Kylätien itäpuolella sijaitsee funktionalismia edustava kirkonkylän koulu. Kouluhallitus hyväksyi arkkitehti K. Rannon tekemät piirustukset keväällä 1939. Rakennustyöt kuitenkin viivästyivät sodan vuoksi, ja koulu valmistui vasta syksyllä 1942.

Karvian Nuorisoseura on perustettu vuonna 1911. Omaa seurataloa ryhdyttiin rakentamaan pian tämän jälkeen ja Sampola vihittiin käyttöön 1913. Siellä pidettiin jo samana vuonna sortokauden eduskuntavaalit. Taloa on myöhemmin laajennettu näyttämösiivellä 1930-luvulla. Samalta ajalta on piharakennus putkatiloihin.

Arviointi

Historiallisesti monikerroksinen kirkonkylä, jossa hallitsevalla paikalla kuulun kirkonrakentajan puukirkko 1700-luvulta, pitäjänmakasiini 1850-luvulta, kansakoulu 1940-luvulta, seurakuntakeskus 1970-luvulta, kunnantalo 1980-luvulta sekä liikerakennuksia 1940-luvulta alkaen.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin historia, sivistyshistoria, aatehistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kirkkojärvi-Karvianjärvi kulttuurimaisema

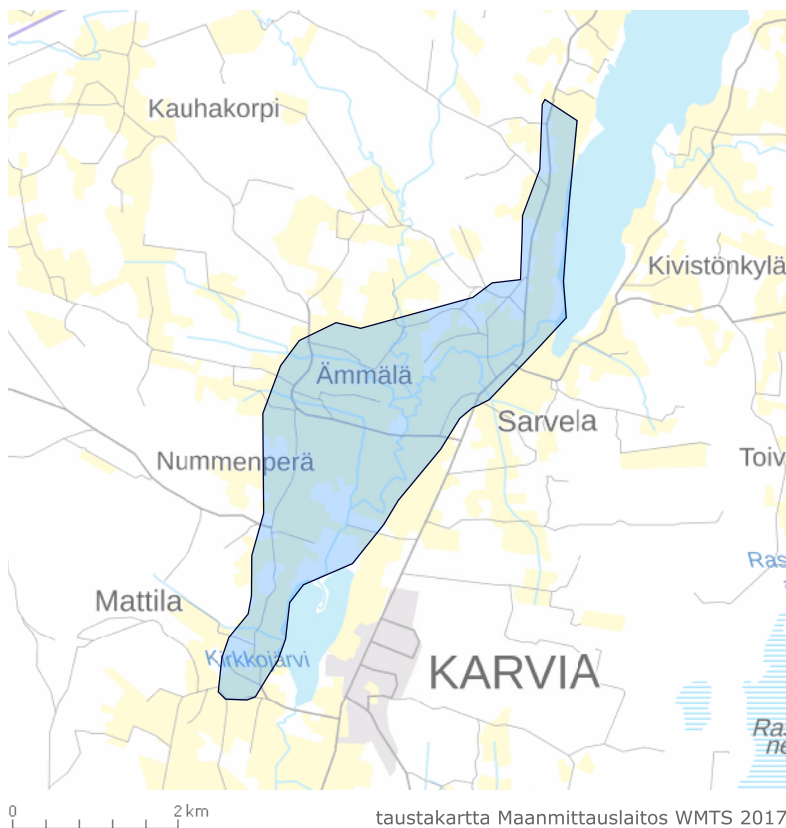
Kuvateksti: Otavan silta
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Mäki-Niskalan aitta
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Niskaniemi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kunta: Karvia
 Kylä/kosa: Karvia
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

harakkamyllyt · järvimaisema · liikenneväylät · maatalousrakennukset · maatilat · vesimyllyt · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Kahden järven välissä mutkittelevien Karvianjoen ja Nummijoen liittymän ympärille on muodostunut omaleimainen laaja viljelyaukea, jossa on paljon alueelle tyypillistä vanhaa rakennuskantaa.

Sarvelan kylässä Karvianjoen ylittävä, poikkeuksellisen komea yksikaarinen kivisilta rakennettiin vuonna 1885. Sen urakoi kankaanpääläinen Kustaa Lähdetsalo. Sarvikoski on vanha myllyn paikka. Nykyinen mylly on rakennettu 1903.

Ämmälän kylässä on säilynyt Satakunnassa harvinainen, harakkamallinen tuulimylly. Pellon keskellä sijaitseva Peltoniemen auto rakennusryhmä on huonokuntoinen, mutta kansatieteellisesti mielenkiintoinen.

Kirkkojärven länsirannalla sijaitsevan Ahon tilan rakennukset ovat vanhoja. Päärakennus ja valtaosa talousrakennuksista on 1800-luvulta ja aitta 1700-luvulta.

Jalasjärvelle johtavan tien varrella sijaitsee Mäki-Niskalan tasapainoinen talonpoikaistilan rakennusryhmä, joka on säilyttänyt alkuperäisen 1800-luvun luonteensa. Tien toisella puolen on vuonna 1883 rakennettu aitta, jonka katolla on taidokkaasti taottu tuuliviiri.

Niskaniemen tilallakin on säilynyt perinteinen päärakennus ja luhti, mutta tila on ollut pitkään autiona.

Arviointi

Laaja kulttuurimaisema, jossa runsaasti vanhaa rakennuskantaa.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, elinkeinohistoria, liikenteen historia, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: harvinaisuus (harakkamylly), tyypillisuus

maisemallinen: osa maakunnallisesti tärkeää maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjankankaan tie, osa A

Kunta: Karvia
Kylä/kosa: Karvia
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: valtakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Kuvaus

Mahdollisesti jo keskiajalla syntynyt kangastie Mouhijärven Häijäältä Kyröskoskelle ja sieltä helppokulkuisia Hämeenkaan- ja Pohjankankaan hiekkaharjuja pitkin Niinisalon ja Karvian kautta Pohjanmaalle. Raivattuna tienä se mainitaan jo vuonna 1556. 1650-luvulla tie levennettiin ja parannettiin ratsu- ja postitiekseksi. Hiekkapohjaisena tie on säilyttänyt paikka paikoin hyvin vanhan maantien luonteen. Pohjankankaan tie kulkee pohjois-etelä suunnassa läpi Karvian Kankaanpäästä Pohjanmaan puolelle. Hiekkapintainen kangastie on kärrytien levyinen.

Arviointi

Keskiajan tärkeimpiin kuulunut tie, joka on säilyttänyt pääosin perinteisen linjauksensa. Valtakunnallisesti merkittävä.

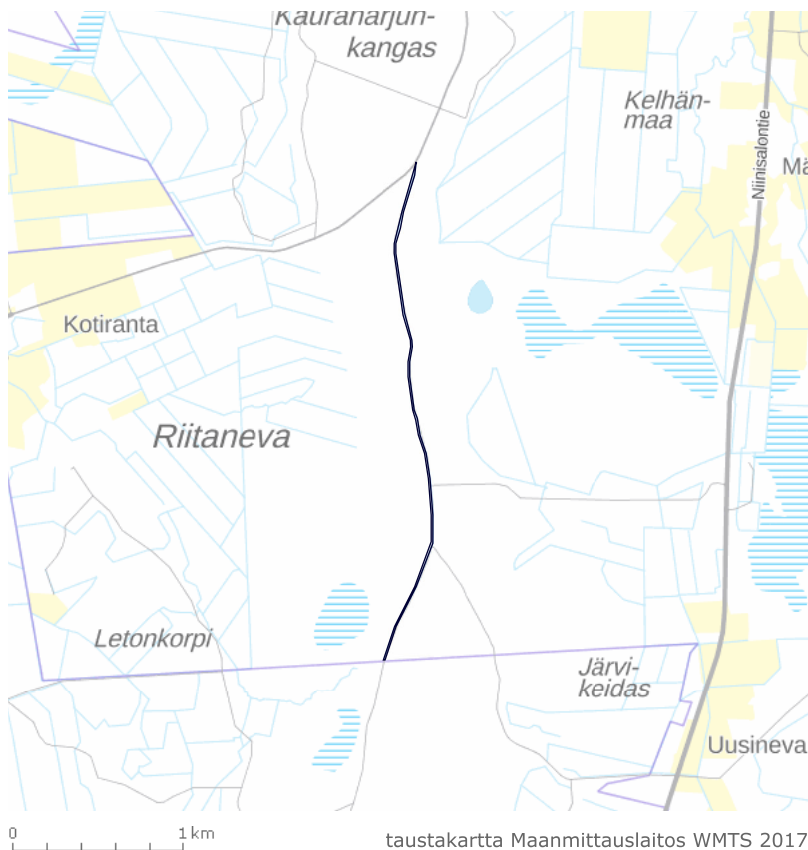
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, hallintohistoria

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjankankaan tie, osa B

Kunta: Karvia
Kylä/kosa: Karvia
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: valtakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Kuvaus

Mahdollisesti jo keskiajalla syntynyt kangastie Mouhijärven Häijäältä Kyröskoskelle ja sieltä helppokulkuisia Hämeenkaan- ja Pohjankankaan hiekkaharjuja pitkin Niinisalon ja Karvian kautta Pohjanmaalle. Raivattuna tienä se mainitaan jo vuonna 1556. 1650-luvulla tie levennettiin ja parannettiin ratsu- ja postitiekseksi. Hiekkapohjaisena tie on säilyttänyt paikka paikoin hyvin vanhan maantien luonteen. Tie kulkee Karvian läpi tullen Kankaanpäästä ja jatkuen Pohjanmaalle. Hiekkapintainen kangastie on kärrytien levyinen.

Arviointi

Keskiajan tärkeimpiin kuulunut tie, joka on säilyttänyt pääosin perinteisen linjauksensa. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, hallintohistoria

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kantin kylä

Kuvateksti: Kantin aitat
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 4.7.2011

Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Kantin koulu
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 29.9.2022

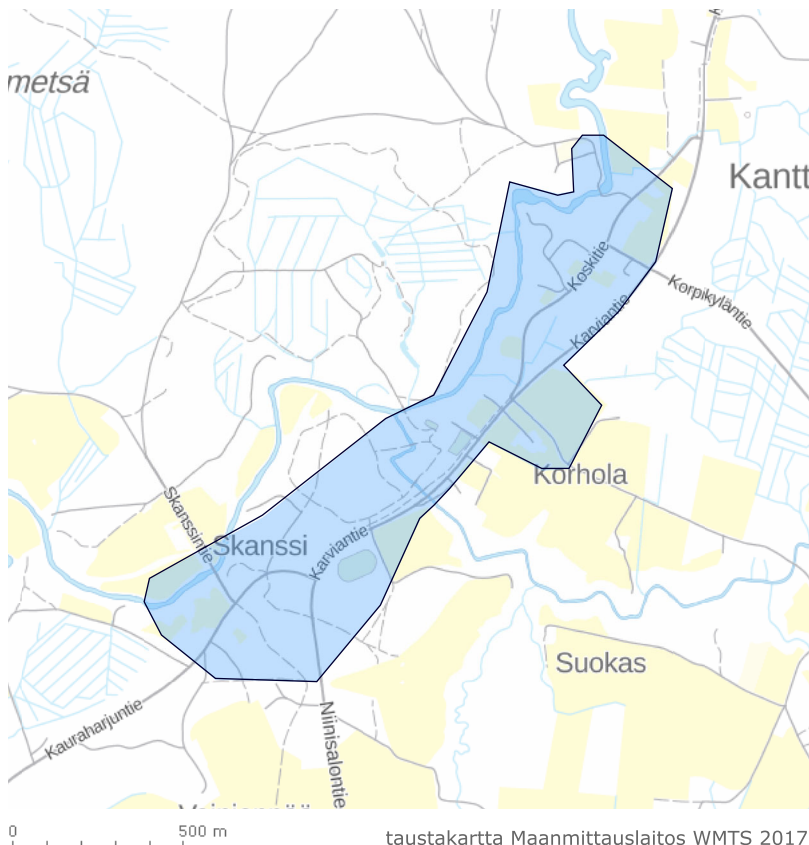

Kuvateksti: Kantin aitat
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 14.9.2022

Kuvateksti:
Kuvailaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

Kantin koulu
yleiskuva
Liina Luoma
29.9.2022

Kunta: Karvia
Kylä/kosa: Kantti
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset · kylätiet · maatalousrakennukset · maatilojen
päärakennukset · sillanpaikat · vilja-aitat ·

Kuvaus

Karvianjoen varrella sijaitsevassa Kantin kylässä on ollut myllytoimintaa 1700-luvulta alkaen. Myllykosken niskassa oleva kaksiraaminen saha sai privilegionsa 1846. Sahatoiminnan loputtua 1900-luvun alussa paikalla toimi taas mylly ja vuonna 1920 koskeen perustettiin Kantinkosken sähkölaitos.

Skanssi on Pohjanmaalle vievän kangastien varteen nuijasotien aikana perustettu varustus. Klaus Fleming rakennutti 1597 paikalle kaksi tykkipatteria. Vuonna 1636 kapteeni Georg Svinhufvud sai tehtäväkseen kunnostaa vallit sotilaskarkureiden kiinniottamiseksi. Suomen sodan aikana paikalla käytiin kahakka suomalaisten talonpoikaississien ja venäläisten

kasakoiden välillä. Perimätiedon mukaan Kantin talon aitassa olevat luodinreiät ovat tämän taistelun jäljiltä. Aitta on vuodelta 1710 ja sen vieressä oleva toinen aitta on vuodelta 1769. Skanssin lähellä on pari tervahaudan pohjaa. Maantien varrella olevan Kantin talon päärakennus on 1870-luvulta ja sen arkkitehtuurissa on havaittavissa klassismin piirteitä.

Kantin koulu on valmistunut vuonna 1908. Suomijoen vanha kivisilta on vuodelta 1880. Sen viereen valmistui 1973 uusi silta.

Arviointi

Vanha kylä, johon liittyy mielenkiintoista sotahistoriaa ja elinkeinohistoriaa.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria, henkilöhistoria,

rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen kerroksellisuus

maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Karviankylä

Kuvateksti: Lähdeniemi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

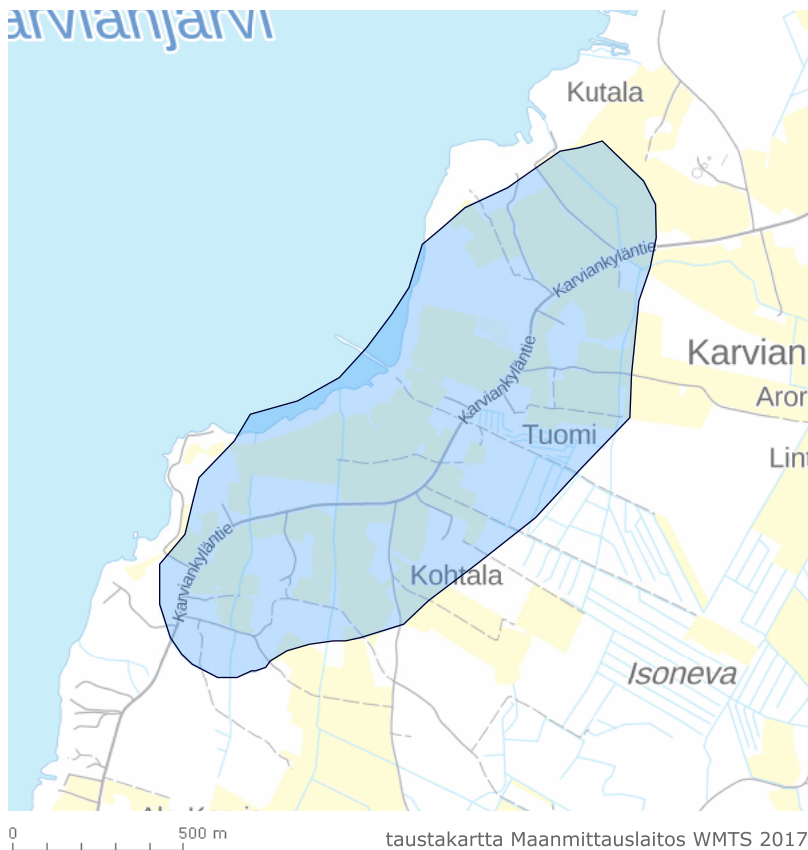
Kuvateksti: Lähdeniemi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Lähdeniemi
Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvalagi: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2012

Kunta: Karvia
 Kylä/kosa: Karvia
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: valtakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aitat (talousrakennukset) · kylämaisema · maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Karviankylä on Karvian vanhin pysyvästi asutettu kylä, joka juontaa juurensa 1600-luvun puolivälistä. Viljelykset ovat pienikokoisia rantapeltoja. Karvianjärven rantaviivaa myötäilee vanha kylätie, jonka varrelle kantatilojen talouskeskukset sijoittuvat. Kylän keskustassa on Vähä-Karvian, Hiedanpään, Kanniston, Sulosen ja Lähdeniemen talot. Lähdeniemen talo puotiriveineen, pitkine solarakennuksineen ja lukuisine talousrakennuksineen ja puistoineen on huomiota herättävä ja arvokas kokonaisuus.

Arviointi

Karvian vanhinta kyläasutusta ja edustavaa rakennusperintöä vanhan kylätien varrella. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

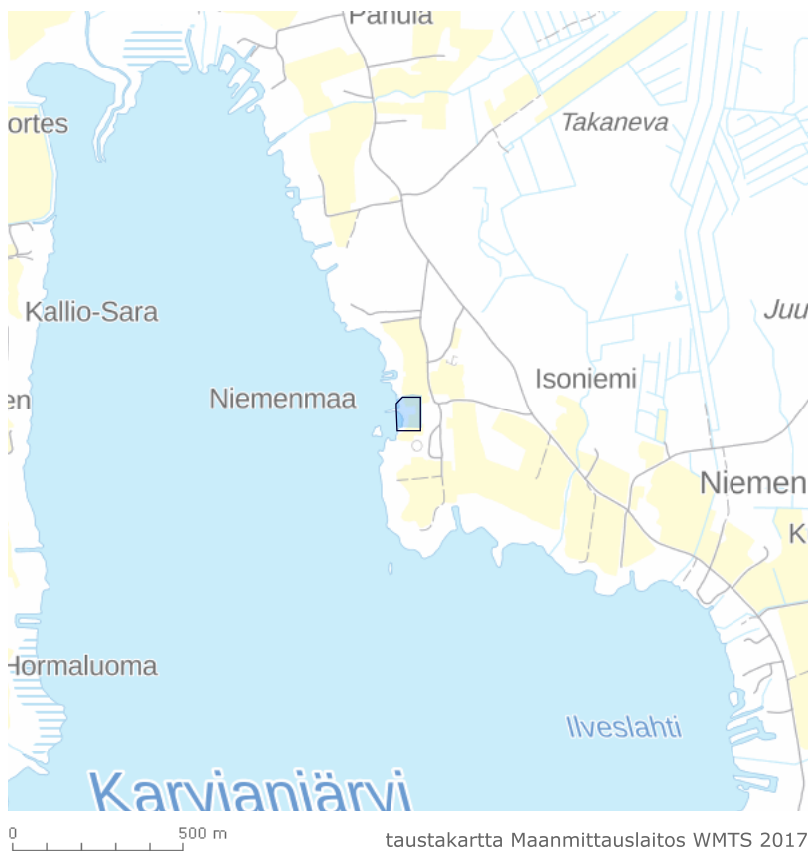
PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Niemenmaan harakkamyly

Kuvalaji:
Kuvaaja:
Kuvausaika:

yleiskuva
Pentti Pere
2012

Kunta: Karvia
Kylä/kosa: Karvia
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

harakkamylyt · tuulimylyt ·

Kuvaus

Niemenmaan vuonna 1850 rakennettu harakkamyly on Satakunnassa harvinainen lajinsa edustaja.

Arviointi

Satakuntalaisittain harvinainen harakkamyly.

Arvot:

historiallinen: elinkeinohistoria

rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus

maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Korpiniemen metsäkämppä

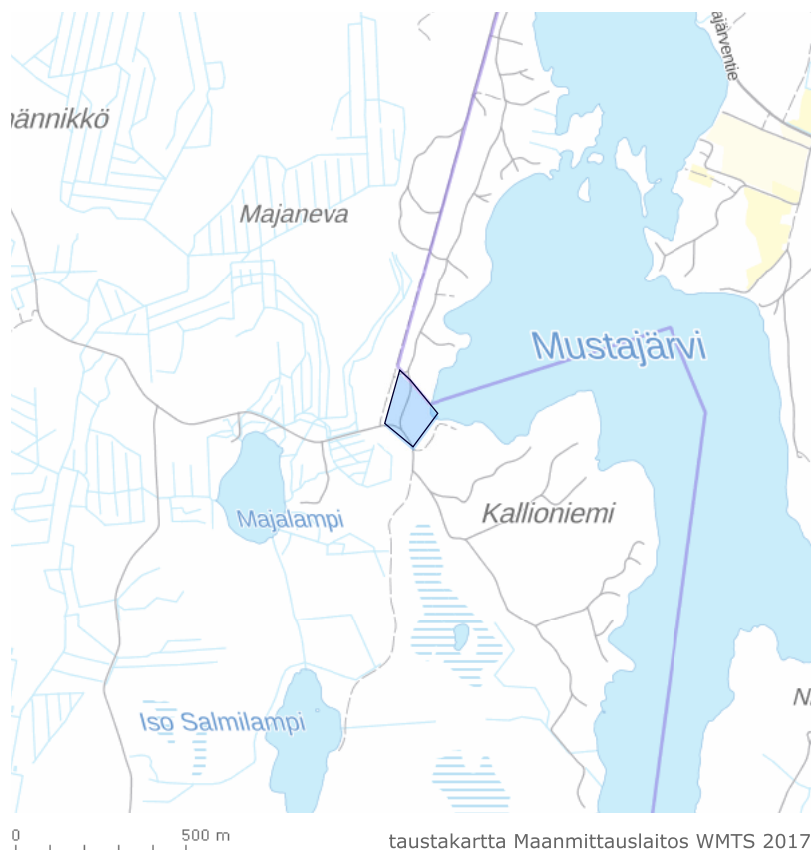
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kirsti Virkki
Kuvausaika: 10, 2013

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kirsti Virkki
Kuvausaika: 10, 2013

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kirsti Virkki
Kuvausaika: 10, 2013

Kunta: Karvia
 Kylä/kosa: Vuorijärvi
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

Metsähallitus · metsäkämpät · metsätalouden rakennukset · metsätalous · metsätyö ·

Kuvaus

Metsähallinnon Korpiniemen kämpppä vuodelta 1935 sijaitsee Mustajärven rannalla. Kämpä poikkeaa mataline hirsiseinineen ja korkeine harjakattoineen tyypiltään muista suomalaisista metsäkämpistä. Se vastaakin pitkälti Heikki Siikosen tilapäisasuinrakennuksen tyyppiirustusta sarjasta Pientilojen rakennuspiirustuksia.

Metsätyökämppejä perustettiin huonojen kulkuyhteyksien ja pitkien välimatkojen vuoksi metsätyöläisten majoittamiseksi savottojen ääreen. Korpiniemen kämpppä edustaa aikaa, jolloin makuu- ja ruoanvalmistustilat eivät vielä olleet metsätyökämpissä eriytyneet, vaan yhdessä suuressa tuvassa sekä nukuttiin että valmistettiin ja syötiin ruoat.

Arviointi

Erikoinen, tyyppiirustusten mukaan rakennettu metsähallinnon kämpppä 1930-luvulta.

Arvot:

historiallinen: elinkeinohistoria

rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,

Kohde on suojeltu rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain nojalla. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen päätös 18.2.2016. Kohteella on rakennusperintölain (489/2010) 8n mukaista valtakunnallista merkitystä yhtenä varhaisimpana säilyneistä metsätyökämpistä sekä merkitystä historiallisen ilmiön todisteena ja siitä tietoa lisäävänä esimerkkinä (historiallinen todistusvoimaisuus).

Kohteet

Ei kohteita.